

SZÉKELY DÉNES

Keresztény értelmiség és apostolkodás

La dimensione missionaria della Chiesa viene confermata dalle immagini con le quali la chiesa viene presentata, in prospettiva, dagli agiografi del Nuovo Testamento. Il laico non è un oggetto passivo, come per tanto tempo è stato considerato in passato. L'apostolato dei laici e degli intellettuali cristiani viene scoperto nel ventesimo secolo. I laici debbono collaborare con la gerarchia prima di tutto alla salvezza degli uomini "evangelizzandoli e santificandoli" (AA 2). I documenti, nei quali il Concilio Vaticano II parla del laico nella chiesa, sono: il *Decreto sull'apostolato dei laici* (AA), la *Costituzione pastorale sulla chiesa nel mondo contemporaneo* (GS), e soprattutto la *Costituzione sulla chiesa* (LG). L'esercizio del sacerdozio ministeriale presuppone l'esercizio del sacerdozio universale. La differenza tra sacerdozio universale e sacerdozio ministeriale è radicale. Si capisce perchè il Vaticano II ha dichiarato che è una differenza di natura e non soltanto di grado (LG 10). Nonostante siano distinti dal clero, i laici non solo sono Chiesa (Pio XII), ma essi costituiscono la maggioranza, e senza di loro, non si avrebbe più la vera Chiesa di Gesù Cristo. Al di là del sacerdozio comune o universale, c'è una partecipazione che invece non è più di tutti ma soltanto di alcuni che il Signore sceglie e chiama. Dalla partecipazione dei laici all'unico sacerdozio di Cristo deriva la loro missione, la quale non può se non essere la stessa missione di lui, quella di tutta la Chiesa.

Parole chiave: missione, evangelizzazione, laici, sacerdozio universale, sacerdozio ministeriale

Elöljáróban tisztáznunk kell egy, illetve két kérdést: Mit értünk keresztény/katolikus értelmiség alatt? Ha e sokak által vizsgált fogalom meghatározásába bocsátkoznék, aligha tudnék a terjedelmi korlátok között maradni. Leegyszerűsítve a problémát: keresztény értelmiségieknek azokat a magasabb iskolai végzettségű, önálló gondolkodású embereket nevezem, akik az evangélium szellemében élve hatnak a társadalmi folyama-

tokra.¹ A meghatározás négy fontos elemet tartalmaz: magasabb végzettség, önálló gondolkodás, evangélium szellemében élnek és hatnak a társadalmi folyamatokra. Számomra rendkívül fontos az utolsó elem és ebből adódik a második kérdés, mely a társadalomra vonatkozik: milyen a mai társadalmi és egyházi helyzet? Két példát említek, melyek önmagukért beszélnek. Biztos, hogy mindkettő az igazság egy-egy szeletét rejtí magában.

Iskolás gyerekek jönnek a templomba. Egy fiú feszületet vesz észre, és felkiált: „Nézd, a Spartacus!”, mert a keresztre feszített rabszolgavezér jut eszébe, nem pedig Jézus.

Egy vallásszociológus fiatalokat kérdez, mit jelképez a kereszt, amit a nyakukban hordanak. A válaszokból egy néhány: „Szerencsét hoz”, „amulett”, „a barátomtól kaptam”.

Mindkét példa világosan szemlélteti, hogy milyen időket élünk. A szekularizáció átszövi hétköznapijainkat, jelen van életünkben és sehol sem olyan sikeres, mint Nyugat és Közép-Európában. Az elkereszténytelenedés annyira előretört ebben a kereszténynek mondott világban, hogy II. János Pál pápa már 1987-ben Poggiában tartott beszédében *újpogányságnak* nevezte², és ennek leküzdéséhez Európa *újraevangelizálását* hirdette meg.³

¹ KERESZTESNÉ VÁRHELYI Ilona, *Keresztény értelmiségi szervezetek – az ezredfordulón innen és túl*, in: *Távlatok* 61(2003/3)375-388. 375-376.

² MIHÁLYI Gilbert, *A társadalom megújítása Krisztusban*, Budapest 1991, 7.

³ Róma véleménye szerint ugyanis Európát nemcsak *felépíteni* és *egyesíteni* kell – ahogyan azt a politikusok képzelik –, hanem legalább olyan fontos *újraevangelizálni*, azaz a katolikus kereszténység alapelveihez visszavezetni is. „Az európai ember életének *spirituális* értelmet kell adni” – hangzott el a vatikáni állásfoglalás a 2000-es jubileumi év előestéjén. Egy másik kulcsfogalom a *közösség* formálása, vagyis olyan katolikus csoportok és mozgalmak elindítása (papok és laikusok körében egyaránt), amelyek az elidegenedés és az elmagányosodás korában képesek széles tömegeket megszólítani. A harmadik elem a *katolikus érdekek* erőteljes képviselése az Európai Unió intézményeiben. <http://www.ujexodus.hu/index>

Egyes európai országokban mára már megvalósult a „diaszpóra-kereszténység” (Karl Rahner), azaz egyes helyeken a hívő keresztények már csak kis szigeteket alkotnak a nem hívők vagy muzulmánok tengerében. A volt kommunista országokban már nem a harcos, politikai ateizmus hódít, hanem a közöny, a gyakorlati materializmus: az ember egydimenziós és fogyasztó lény. A múlt századhoz képest ma alig találni harcos ateistákat. A helyzet sokkal rosszabb. Isten a legtöbb ember számára közömbös lett. Úgy élnek, mint Isten nem is létezne, akkor is, ha különös módon kapaszkodnak létébe. Közismert, hogy vasárnap a keresztények többsége már nem templomba megy, hanem a bevásárló központokba. A felnövekvő új nemzedék nagy része nem kap vallási oktatást-nevelést a széteső családokban vagy az iskolákban, kivéve a katolikus iskolákat. Az új evangelizálásnak itt kellene kezdődnie: a családban és az iskolákban. Az egyházi vezetésnek – együttműködve az állami hatóságokkal – erre kellene figyelnie elsősorban.

Teológiai alapok

Elég gyakran szoktuk idézgetni Jézus szavait: „*Az aratnivaló sok, de a munkás kevés*” (Mt 10,38). Különösen is érvényes ez a megállapítás, ha az aratnivaló fogalmát tágabb értelemben vesszük, ha nemcsak a hívek lelki gondozására gondolunk, hanem az Egyháznak a mai társadalom égető kérdéseinek megoldásában kifejtett tevékenységére is, amilyenek pl. az alkoholizmus, a sokféleképpen jelentkező gátlástalan szexuális magatartás, az ifjúság körében terjedő kábítószer-fogyasztás, a házasság és családi élet válsága, a népességfogyás drámai gyorsulása, a munkaerőcsökkenés szomorú hanyatlása.

Jóllehet mindannyian tudjuk, hogy nem az Egyházza tartozik, hogy konkrét megoldásokat fogalmazzon meg, még

kevésbé az, hogy egyetlen megoldást javasoljon az evilági kérdésekben (vö. GS 75-76), azonban Jézus parancsa szerint az apostolkodás, a tanúságtétel minden keresztényre vonatkozik: „*Tegyetek tanúságot rólam...*” (Jn 15,27). A küldetés tehát közös mindannyiunk számára, a szolgálatok azonban külön-félék.

Az Újszövetségi Szentírás számos *világi apostolt* említ. Így pl. Apolló még meg sem keresztelkedett, s Efezusban máris hirdette Krisztust. Ő maga szintén világi hívektől, Szent Pál apostol munkatársaitól – Priscillától és Aquilától – kapta a hitbeli képzést (ApCsel 18,24-28). S köztudott az is, hogy az antiochiai egyház megalapításában a Jeruzsálemből elszéledt híveknek jelentős szerepe volt (vö. ApCsel 11,25).

A felszentelt papok hagyományos szolgálata mellett manapság sok szó esik a világi hívek sajátos szolgálatáról is. A világi hívek apostoli szolgálatával és annak teológiai megalapozásával a II. Vatikáni Zsinat több dokumentumában is találkozunk. A *Határozat a világi hívek apostolkodásáról* (Apostolicam Actuositatem, 1965) ezt írja: „A világi híveknek azon a címen kötelességük és joguk az apostolkodás, hogy (a keresztség révén) egységben vannak Krisztussal, a fővel. (3. p.). Továbbá „Részesei Krisztus papi, papi próféta és királyi tisztének” (10. p. vö. 1Pét 2,9). Az egyházzal szülő dogmatikai konstitúció (LG) 33. pontjában pedig azt olvassuk: „A világi hívek különösen arra hivatottak, hogy jelenlévővé és tevékenyvé tegyék az Egyházat olyan helyeken és körülmények között, ahol csak általuk lehet az Egyház a föld sójává”, vagyis a családjukban, a munkahelyükön és a különféle emberi kapcsolatokban. Már a II. Vatikáni Zsinat atyái is tudatában voltak annak, hogy a fokozódó szekularizálódás, a terjedő ateizmus a volt keresztény („nyugati”) világban sürgető feladattá tette az újraevangelizálást, korszerűbb módszerekkel, szembenézve a modern világ kihívásaival. A feladat sürgetőségéről szól VI. Pál pápa 1973. június 22-én a bíborosi testülethez intézett beszédében: „A megváltozott társadalmi

helyzet kikényszeríti belőlünk, hogy újragondoljuk módszereinket, és minden erőnkől új utakat, új eszközöket találjunk, amelyekkel a keresztény üzenetet elfogadhatóvá tehetjük a mai ember számára.” (Evangelii Nuntiandi 3.).⁴

Több mint húsz esztendővel a II. Vatikáni Zsinat után az 1987. évi Püspöki Szinódus újból tárgyalt a világi híveknek az egyházban és a világban betöltött hivatásáról és küldetéséről, melyet II. János Pál pápa a *Christifideles laici* apostoli buzdításában fogalmazott meg. A II. Vatikáni Zsinat (1962-1965) tanításának összefoglalása mellett a pápa felidézi XII. Pius pápa szavait: „a világi hívők az Egyház életének előterében állnak; az Egyház általuk az emberi társadalom éltető elve. Ezért nekik, mégpedig elsősorban nekik, egyre inkább tudatában kell lenniük, hogy *nem csupán az Egyházhoz tartoznak, hanem ők az Egyház, azaz a Krisztus-hívők közössége a földön a közös fő, nevezetesen a római pápa és a vele közösségben lévő püspökök vezetése alatt. Ők az Egyház...*” (9. p.).⁵ Ezért a világi hívek az Egyház életének előterében állnak, és az Egyház általuk válik az emberi társadalom éltető erejévé.⁶

A világiak újra felfedezése

A világiak apostolkodásának fontossága részben a Szentírásból, részben pedig a II. Vatikáni Zsinat tanításából fakad. Tehát van némi igazság abban, hogy a világiak felfedezése a 20. századhoz kötődik. A Szentírási alapokat már korábban röviden vázoltuk. XII. Piusz pápa az első, aki a

⁴ VI. Pál pápa *Evangelii Nuntiandi* kezdetű apostoli buzdítása a katolikus egyház püspökeihez, papjaihoz és híveihez a mai világ evangelizálásáról, Budapest 1986.

⁵ XII. Piusz, *Beszéd az újonnan kreált bitorosokhoz* (1946. február 20.): ASS 38(1946)149 (olasz nyelven).

⁶ Vö. MIHÁLYI Gilbert, *A társadalom megújítása Krisztusban*, Budapest 1991, 5-6.

világiakban látja megtestesülni az egyházat, és ők nemcsak az Egyházhhoz tartoznak, hanem ők az Egyház.

Akik a világiak 20. századi felfedezéséről beszélnek, elsősorban a II. Vatikáni Zsinatra hivatkoznak. A zsinati dokumentumok egyenesen a világiak Magna Charta-jának számítanak.⁷ A világiakról szóló megállapítások mindenekelőtt három dokumentumban összpontosulnak: az *Apostolicam Actuositatem* kezdetű határozatban a világi hívek apostolkodásáról, az *Ad Gentes* kezdetű határozatban az egyház missziós tevékenységéről, a *Lumen Gentium* kezdetű dogmatikai konstitúcióban az egyházzól olvashatunk. Az apostolkodás témájával külön zsinati okmányban foglalkozott (*Apostolicam Actuositatem*, 1965), mely hangsúlyozta, hogy a keresztyén hivatás lényegileg apostoli hivatás, és leszögezte, hogy a világiak apostoli munkájának hatékonysága és termékenysége attól függ, hogy mennyire eleven a kapcsolatuk Krisztussal (vö. AA 2.). Ha a világiak a kegyelmi eszközökkel jól sáfárkodnak, képesek lesznek arra, „*hogy a világban élve ne a világ szerint éljenek*”. Ratzinger bíboros ezt konkrétan így értelmezi: A keresztyének nem élhetnek úgy, mint „mindenki”! A keresztyének ma jobban, mint bármikor, tisztában kell lennie azzal, hogy egy kisebbséghez tartozik, és szemben áll mindazzal, ami az Újszövetség szóhasználata szerinti 'evilág szelleme' előtt logikus, nyilvánvaló és helyes. Legsürgetőbb feladata a nonkonformizmus (az uralkodó nézetekhez nem alkalmazkodó), azaz ellen tudjon állni az őt körülvevő kultúra számos irányzatának.⁸ Ratzinger még pápává választása előtt nagyon markánsan fogalmazta meg a 2000. év jubileuma alkalmából Rómába érkezett hitoktatóknak az evangelizáció tartalmának négy fő elemét: *a megtérés, Isten országa, Jézus Krisztus és az örök élet*. A megtérés azt jelenti, hogy „nem úgy élünk, mint mindenki más”, hanem Jézus Krisztus példájára az

⁷ HAAG, Herbert, *Csak aki változik, marad hű önmagához*, Pannonhalma 2006, 71-72.

⁸ RATZINGER, Joseph, *Beszélgetés a hitről*, Budapest 1990, 99-100.

Isten és az emberek iránti szeretetért igyekszünk élni. Az Isten országában való élet azt jelenti: „Isten él és működik a világban, az életemben”. Jézusról szólva nem elég, ha szavainkkal a követésére buzdítunk, hanem hasonlunk kell hozzá, egygyé kell válnunk vele. Ennek kézzelfogható megnyilvánulása a szentségek vétele. Végül az örök élet tanításának lényege az, hogy Isten „belép a történelembe, hogy igazságot szolgál-tasson”; tetteink örökre szóló következményekkel járnak.

Az 1983-ban megjelent új *Egyházi Törvénykönyv* kihangsúlyozza, hogy a világiak vegyenek részt az egyház üdvösségi művében, különösen olyan körülmények közt, ahol az emberek az evangéliumot csakis általuk hallhatják, és Krisztust csakis általuk ismerhetik meg.⁹ A világiak legfőbb feladata, hogy *kovász módjára* apostolkodjanak a világban (vö. LG 31). Az egyháznak nem feladata, hogy a sajátosan világi struktúrák fölött uralkodjék vagy velük szemben állást foglaljon. Nem dönt demokráciáról és diktatúráról, szocialista és liberális gazdasági rendről, a nők szavazati jogáról és a család szerkezetéről. Az egyháznak inkább az a feladata, hogy minden világi struktúrában hasson és állást foglaljon Isten uralma érdekében, valamint szembeszegüljön mindennel, ami Isten ellen való.¹⁰

Diagnosztizálás?! Sokka¹ könnyebb valamit kritikával illetni, semmint azt kijavítani. Talán a bajok gyökeréhez járunk közel, mikor szívesebben boncolgatjuk a bajokat, ahelyett, hogy a tennivalókat vennénk számba. A későbbiekben majd a tennivalókról is szót ejtünk.

Az ördögi kör sajátossága, hogy bárhol kezdjük, ugyanoda jutunk vissza. Minden egyszerre ok és következmény. Elemei: az ismerethiány, a vallásgyakorlat elhalása: Magyarországon három gyerek közül csak kettőt keresztelnek meg, három ember közül csak egy jut el évente legalább egyszer a

⁹ Vö. CIC, 225. kan., ERDŐ Péter (szerk.), *Az Egyházi Törvénykönyv*, Budapest 1993.

¹⁰ MÜLLER, Alois, *Kereszténység, egyház – új szemmel*, Bécs 1970, 86-89.

templomba, a lelkipásztori élet és munka megnehezédése: paphiány stb.

A diagnosztizálás első fontos eleme az *ismerethiány*, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a múltban az iskolai végzettség gyors emelkedésével az egyházi gyakorlat nem tartott lépést. Azaz a hittan kiszorult az iskolából. A vallási könyv- és lapkiadás évtizedekre gyakorlatilag megszűnt. A múlt rendszer módszeres vallásellenességére legfeljebb prédikációban letett válaszolni. Ott sem volt tanácsos. Egy nemzedék olyan jelzavak között nőtt fel, hogy a „vallás és a tudomány ellentmondanak egymásnak”, „az egyház a papok intézménye”, „a kereszténység túlhaladott, múltbeli dolog”. S e nemzedéknek nem volt módja, hogy másfajta, hiteles, sőt modern információkat szerezzen. Ismeretei a vallásról, egyházzal csökevényesek, torzak, karikatúraszerűek voltak.¹¹

Az ismerethiány, a vallásgyakorlat visszaesése és a lelkipásztori nehézségek azt tükrözik, hogy megtört az egyházi hagyomány. Részben ennek következménye, hogy *hiányzik a hivatást érző keresztény értelmiség!* Az értelmiségi általában magától értetődőnek tartja, hogy diplomája csak belépőjegy. Ezután magának kell önmagát fejlesztenie: óráira felkészülnie, szakmai gyakorlatot szereznie, tanulni, olvasni, az egymásnak ellentmondó ismereteit összhangba hozni. Az elkötelezett keresztények jelentős kisebbséget alkotnak, jóllehet nem a számarány a legfontosabb. Ahhoz azonban, hogy kovászszerepüket elláthassák, egymásra kell találniuk: az egyházközösséget élő közösséggé téve, a legkülönbözőbb keresztény mozgalmakban közösen tevékenykedve, zsinatokon¹² és azon kívül az egyház egészéért felelősséget vállalva, a

¹¹ TOMKA Miklós, *Csak katolikusoknak*, Budapest 1995, 45-48.

¹² A Gyulaféhérvári Főegyházmegeye Zsinata 2000. szept. 29-én fejeződött be. Hároméves előkészítő munka előzte meg a tulajdonképpeni zsinatot. Ez idő alatt minden hívőnek alkalma volt a zsinati témákkal kapcsolatban véleményt nyilvánítani. A hívek többségi véleményét 22 munkadokumentumba összefoglalták, és így állt össze a zsinati könyv.

megoldandó feladatokhoz oktatási, szociális és más megannyi intézményt teremtve. Kommunikáció és kooperáció szükséges, hogy olajozottá váljon, amíg a különböző területek szakemberei megtalálják egymást és azt a helyet, ahol a legjobban használhatnak az egyháznak.¹³

Az új evangelizálás munkásai, a katolikus felső- és középiskolák „multiplikátorai”, oktatói és nevelői pótolhatják a hiányt és teljesíthetik ezt a nevelési feladatot, de előbb őket is korszerű világnézetre, *öntudatos hitre kell segíteni*. Lelki-gyakorlatok, világnézeti kurzusok, lelkeségi mozgalmak, általában a katolikus közép- és főiskolák, szemináriumok, a katolikus egyetem és a katolikus média súlyos feladata, hogy az új nemzedéknek átadja a *keresztény értékrendet*, és ezzel párhuzamosan megvalósítsa az erkölcsi megújulást. A világi értelmiségiekre vár az a hivatás, hogy – mint minden hívő – kovász legyen a társadalomban, hogy a közéletet az evangélium szellemével hassák át.

Az apostolkodás konkrét területei

Amint már említettük, a II. Vatikáni Zsinat után a püspöki szinódus (1987) Rómában újból foglalkozott a világiak apostolkodásának kérdésével, a téma napjainkban világszerte az érdeklődés középpontjába került. Egyoldalúság lenne pusztán a paphiánnyal összefüggésbe hozni ezt a felfokozott érdeklődést. Itt többről van szó. Az alábbiakban a katolikus világiak (értelmiségi) társadalmi elkötelezettségének néhány konkrét területét fogalmazzuk meg.¹⁴

1. *Család*. A *Christifideles laici* 40. pontja ezt mondja: „A társadalmi elkötelezettség első színhelye a család.” A mai világban a komolyan vett házasság és a szeretetben megélt

¹³ TOMKA Miklós, *Csak katolikusoknak*, Budapest 1995, 46-48.

¹⁴ Vö. HARRACH Péter, *A világiak szerepe a társadalomban*, in: *Távlatok* 9 (1993/1) 32-38. 35-38.

családi élet a legfontosabb keresztény tanúságtétel. Bár megnyíltak a gyermekek vallási nevelésének új lehetőségei (iskolai hitoktatás), családi háttér nélkül sokkal kisebb a hatékonyságuk. Itt kell megemlítenünk, amit a Szentatya is hangsúlyoz: a személyiség méltóságát és az élethez való jog képviselését. Erre is elsősorban a családban nevelődünk.

2. Az *ifjúság nevelése* családban, közösségben és iskolában mindig is fontos feladata volt a keresztény társadalmi felelősségvállalásnak. Az iskolai hitoktatás újból beindult, de a katolikus iskolák ügye még várat magára, mint ahogy az egyházi ingatlanok teljes egészében történő visszaszolgáltatása is (*restitutio in integrum*). Korábban az egyházi ingatlanok biztosították az iskolai hitoktatást, ma az állam finanszírozza azt. A probléma kettős: egyrészt az állami támogatás bizonytalan, mivel hiányzik/akadozik a fenntartási költség, másrészt hiányzik leginkább az a pedagógus, aki nemcsak keresztény, de jó szakember is. Az egyháznak és a világnak nagy szüksége van hiteles katolikus iskolákra, nevelőkre.

3. *Politika, közélet.* „A világi Krisztus-hívők, annak érdekében, hogy a világot keresztény szellemben átformálják, semmi módon nem mondhatnak le a „politikai életben” történő részvételről...” (*Christifideles laici*, 42). A *lelkipásztorok* joga és kötelessége, hogy tanítsák a társadalmi rend erkölcsi alapelveit is; minden Krisztus-hívőnek védelmeznie kell az emberi jogokat; a politikai pártokban az *aktív* szerep azonban a *világiak* számára van fenntartva” (60). Ezek a Szentatya szavai. Ellentétben vannak azzal a sok keresztény által hangoztatott véleménnyel, hogy a politika piszkos dolog, el kell kerülnünk. Minden foglalkozásnak megvan a sajátos veszélye. A keresztény jelenlét a politikában a veszélyt hivatott csökkenteni és a közjó szolgálatát elősegíteni.¹⁵ Soha nem szabad elfeledkezni

¹⁵ II. János Pál nyilatkozatot tett közzé, amelyben kifogásolta, hogy az EU készülő alkotmányának már létrejött dokumentumaiban nem történik említés a keresztény közösségekről. Romano Prodi, az Európai Bizottság elnöke az elhangzott bírálatra a *Corriere della Sera* hasábjain már másnap

arról, hogy a keresztények politikai tevékenységüket az egyház nevében gyakorolják, hogy az biztosan betölthesse feladatát, jelezze és oltalmazza az emberi személy transzcendenciáját.¹⁶

4. Társadalmi jelenlétünk más fontos területeit, *a gazdaságot, a kultúrát, és a szociális munkát* csak érinteni tudjuk. A gazdasági átalakulás időszakában nagy kísértés a gyors meggagzdagodás és ezzel párhuzamosan az a téves tudat, és tévesebb gyakorlat, hogy a gazdasági élet úgy öntörvényű, hogy rá nem érvényesek az erkölcsi normák. Az Egyház napjainkban szembesül „egy olyan kultúra terjedésével, mely nemcsak a keresztény hittől, hanem minden emberi értéktől eltávolodni látszik” (*Christifideles laici*, 44).¹⁷ Evangelizálni kell a kultúrát is. A *szociális tevékenység* – nemcsak az egyházi közösségen belül – az egyik leginkább testhezálló feladatunk (Caritas, Diakónia). A világi szervezetek felszereltsége, anyagi lehetőségei és a szakmai ismeretek csak személyes ember-szeretettel együtt hatékonyak.

válaszolt. Ebben megerősítette, hogy az Európai Unió nem érzéketlen az egyház érdekeivel szemben, és a jövőben még jobban figyel az európai intézmények hatáskörében megszületendő dokumentumok szövegezésére. A felhevült vatikáni kedélyeket Prodi végül azzal próbálta megnyugtatni, hogy kijelentette: „...*a pápa (végül is) Európa atyja*”. <http://www.ujexodus.hu/index>

¹⁶ Vö. RATZINGER Kardinal, Joseph, *Kirche, Ökumene und Politik*, Einsiedeln 1987, 193-197.

¹⁷ A müncheni főpásztor könyvében hangsúlyozza, hogy igazságosság, szolidaritás és emberiség nélkül a kapitalizmusnak sem erkölcsé, sem pedig jövője nem lehet. A Katolikus Egyház társadalmi tanítása ezzel szemben szilárd alapot szolgáltathat egy emberséges gazdasági rend felépítéséhez; és bár nem tartalmaz kész megoldásokat, mégis iránytűként szolgálhat a kapitalizmus jövőjéről szóló vitában, amelyet társadalmi szinten minél hamarabb meg kell kezdeni. Az érsek javaslata szerint a válságba került világkapitalizmus helyébe olyan globális szociális piacgazdaságot kell felépítenünk, amelyben a *keresztény elvek és megoldások* az eddigiéknél sokkal jobban átítják a gazdasági döntések világát. MARX, Reinhard, *A tőke*, Budapest 2009.

5. Rendkívül fontos a keresztények jelenléte a *hírközlő eszközökben* is. A média világában jobban ki kellene használni a lehetőségeket: támogatni a keresztény világnézetet terjesztő sajtót, a rádió-televízió szűkre szabott vallási-egyházi félórát jobban, szakszerűbben ki lehetne használni. Ehhez szakembereket kellene képezni. Az evangelizálás modern eszközeinek használatát hiába sürgeti a pápa vagy a római központ, most az új pápai tanács is¹⁸, ha a helyi egyházakban késik a gyakorlati megvalósítás. Talán igaza van annak, aki azt vallja, hogy „aki nem szerepel a médiában, az nem létezik”.

Összegzés

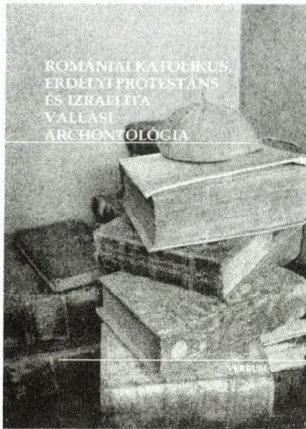
Összefoglalásképpen elmondhatjuk, hogy az egyházi szolgálatot nem szabad leszűkíteni a belső hitre. A papság létszámának csökkenése ellenére sem szabad kivonulni a világból, sőt sürgős szükség van az elkötelezett és kellően felkészült világi apostolokra. XXIII. János pápa 1962. október 11-én a Zsinat megnyitó beszédében ezeket mondta: „A mi feladatunk nemcsak az, hogy őrizzük az értékes hagyományt, mintha mi csak a régiekkel törődnénk, hanem őszinte akarattal kell magunkat dedikálni arra a munkára, amit korunk tőlünk elvár.” Majd imában azért esengett, hogy „a Zsinat munkája megfeleljen a modern idők várakozásainak...”¹⁹ A világi hívek feladata, hogy szerepük a kovászé legyen, azaz belülről szenteljék meg a világot, az evangélium szelleme szerint helytállva a maguk feladataiban, és így „elsősorban életük tanúságával, hitük, reményük és szeretetük ragyogásával mutassák

¹⁸ XVI. Benedek pápa 2010. szeptember 21-én, Szent Máté apostol és evangélista ünnepén kelt „*Ubicumque et semper*” (Mindig és mindenhol) motu proprioval létrehozta az *Új Evangelizálás Pápai Tanácsát*. Az új Pápai Tanács feladata a keresztény hittől eltávolodott nyugati világ újra-evangelizálása. A dikasztérium elnöke Rino Salvatore Fisichella érsek.

¹⁹ MIHÁLYI Gilbert, *Új módon vagyunk egyház*, Budapest 1998, 11-12.

meg másoknak Krisztust” (vö. LG 31). Meg kell nyílnunk az Egyházban működő Léleknek, a feltámadt Krisztus újjáteremtő Lelkének, és együttműködni vele. Új világot, új társadalmat csak új emberek teremthetnek: az új evangelizálásnak is csak megújult keresztények elkötelezettsége és tanúságtétele adhat lendületet. Az új evangelizáció csakis azok világméretű összefogásával valósulhat meg, akik még hisznek Krisztusban.

Az evangelizálás kihívásait vizsgálva szem előtt kell tartani: a dolgok változnak, tehát mindig új válaszokat kell adni az új helyzetekre, amelyekben az egyének élnek. Nem elegendő csak az új módszerek és lehetőségek keresése, felhasználása annak érdekében, hogy minél vonzóbbá váljon az emberek számára az egyház. Az egyház Jézus Krisztus szolgálatában áll és nem csak magának dolgozik. Feladata az, hogy az evangéliumi Jó hír mindenkihez eljuthasson.

Romániai katolikus, erdélyi protestáns és izraelita vallási archontológia

Összeállította Jakubinyi György

Az archontológia a történelem segédtudománya. Vezető szerepet betöltő személyiségek névsorát állítja össze, feladatuk szerint. Az egyházi archontológia elsősorban a püspökök névsorát kutatja. Ezt teszi a jelen kísérlet is, talán az első erdélyi magyar egyházi archontológia-próbálkozás. A katolikus teljesség kedvéért szerepelnek benne a görög katolikus és az ókiráltságú római katolikus püspökségek is. A szász evangélikus püspökség az erdélyi teljesség kedvéért szerepel (Unio Trium Nationum és a négy religio recepta). Viszont kimaradt a Román Ortodox Egyház (s vele az erdélyi görög keleti egyház), mert a címben a fenti egyházakra korlátozódtunk.

Fogadja az olvasó ezt a szerény kísérletet azzal a szeretettel, amellyel az összeállító azt megalkotta. Ilyen könyvekben elkerülhetetlenek az elírások. Vigaszul szolgál a középkori mondás: *Facilius est addere aliquid operi quam condere opus!* (Könnyebb hozzáadni valamit a kész műhöz, mint azt megalkotni!) (Dr. Jakubinyi György)

Harmadik, javított, bővített kiadás

Verbum, Kolozsvár 2010

160 oldal, puha kötés, 10 lej